

ਵਰਲਡ ਪੰਜਾਬੀ ਟਾਈਮਜ਼

WORLD PUNJABI TIMES

A Punjabi News Portal & Epaper From Winnipeg, Canada

Visit us at : www.worldpunjabitimes.com

Mob: 7973333573, +1 (418) 887-0162, +1 (431) 458-6922

ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ : ਡਾ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ: ਨਵਜੋਤ ਬਿਲਿੰਗ ਬਿਊਰੋ ਚੀਫ ਕੈਨੇਡਾ : ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਵਾ ਬਿਊਰੋ ਚੀਫ ਭਾਰਤ : ਗਗਨਦੀਪ ਗਿੱਲ

Epaper World Punjabi Times

14 ਅਗਸਤ 2026 ਦਿਨ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ

ਈ-ਪੇਪਰ ਵਰਲਡ ਪੰਜਾਬੀ ਟਾਈਮਜ਼

ਤਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਵਿਖੇ 'ਤੀਆਂ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ' ਧੂਮਧਾਮ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ

ਫਰੀਦਕੋਟ/ਕੋਟਕਪੂਰਾ,
14 ਅਗਸਤ : 'ਤਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਜੰਡ ਸਾਹਿਬ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿਖੇ ਸਾਵਣ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਮਹੀਨੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ 'ਤੀਆਂ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ' ਬਹੁਤ ਹੀ ਉਤਸ਼ਾਹ, ਧੂਮਧਾਮ ਅਤੇ

ਰੰਗ-ਰੰਗ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਅਮੀਰ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਸੀ। ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਪੂਰੇ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਪੇਂਡੂ ਦਿੱਖ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚਰਖੇ, ਫੁਲਕਾਰੀ, ਪੱਖੀਆਂ ਅਤੇ ਘੜੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਕਰਸ਼ਣ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਰਹੇ। ਸਕੂਲ ਦੀਆਂ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਪੰਜਾਬੀ ਪਹਿਰਾਵੇ (ਸੂਟ-ਫੁਲਕਾਰੀ ਅਤੇ ਗਹਿਣਿਆਂ) ਵਿੱਚ ਸਜ-ਧਜ ਕੇ ਪਹੁੰਚੀਆਂ। ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਗਿੱਧੇ ਦੀਆਂ ਧਮਾਲਾਂ, ਬੋਲੀਆਂ ਅਤੇ ਲੋਕ ਗੀਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਪੂਰੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਗਵਾਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਪਾਈਆਂ ਪੀਂਘਾਂ ਝੂਟਦਿਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਨੇ ਸਾਵਣ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਏ। ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਮਹਿੰਦੀ ਲਗਾਉਣ, ਮਾਡਲਿੰਗ ਅਤੇ ਰੰਗੋਲੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ। ਬਹੁਰੰਗੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪਹਿਰਾਵੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੀ ਗਈ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਨੂੰ 'ਮਿਸ ਤੀਆਂ' ਦੇ ਖਿਤਾਬ ਨਾਲ ਨਵਾਜਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਕੂਲ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਮੈਡਮ ਰਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਸੰਧੂ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਤੀਆਂ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਗਮ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਅਮੀਰ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ।" ਅੰਤ ਮੈਡਮ ਰਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਸੰਧੂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਡਾ. ਰਜਿੰਦਰ ਕਸ਼ਯਪ ਜੀ ਨੇ ਜੇਤੂ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਵੰਡੇ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸਟਾਫ਼ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ 'ਤੀਆਂ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ' ਦੀਆਂ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਵਧਾਈਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਕੂਲ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ. ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਰੇ ਸਮੂਹ ਸਟਾਫ਼ ਨੇ ਇਸ ਰੰਗਾਰੰਗ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਨਿਆ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਅਨ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਪੀ.ਏ.ਯੂ. ਦੀ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੋਜ਼ਾ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਹੋਈ

ਲੁਧਿਆਣਾ 14 ਅਗਸਤ : ਡਾ. ਐੱਸ ਆਰ ਰੰਗਨਾਥਨ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਮਨਾਏ ਜਾਂਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਅਨ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਪੀ.ਏ.ਯੂ. ਦੀ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਰੋਜ਼ਾ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਖੇਤੀ ਖੇਜ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿਚ ਏ ਆਈ ਦੀ ਖੇਜ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਕਲਪਨਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਭਾਰਤੀ ਖੇਤੀ ਖੇਜ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਖੇਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਇਕਾਈ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਨੂੰ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਖੇਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਡਵੀਜ਼ਨ ਆਈ ਸੀ ਦੇ ਆਰ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਈ ਗ੍ਰੰਥ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ ਇਮਦਾਦ ਹਾਸਲ ਹੋਈ ਸੀ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕੇਂਦਰ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਉਪ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਜਨਰਲ ਡਾ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਇਸ ਮੌਕੇ ਮਹਿਮਾਨ ਬੁਲਾਰੇ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਪੀ.ਏ.ਯੂ. ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ. ਸਤਿਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗੋਸਲ ਸਮਾਰੋਹ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਸਨ। ਇਸ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਦਾ ਮੰਤਵ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਅਨਾਂ, ਖੋਜੀਆਂ ਅਤੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਏ ਆਈ ਦੀ ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਵੱਧ ਰਹੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਤਰੀਕਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਸੀ।

ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਦੌਰਾਨ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ 150 ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਪੀ.ਏ.ਯੂ. ਦੇ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਅਨ ਡਾ. ਯੋਗਿਤਾ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਸਭ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਆਈ ਸੀ ਦੇ ਆਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਡਾ. ਅਮਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਸਹਿਯੋਗੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਅਨ ਡਾ. ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਸਮੁੱਚੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਚਲਾਇਆ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਪੀ.ਏ.ਯੂ. ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਅਨ ਡਾ. ਸੁਨੀਤੀ ਬਾਲਾ ਨੇ ਸਭ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਨਹਿਰੂ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਖੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦਿਵਸ ਦੀ ਫੁੱਲ ਡਰੈੱਸ ਰਿਹਰਸਲ ਹੋਈ
ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਰਾਹੁਲ ਚਾਬਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਲਹਿਰਾਉਣਗੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡਾ

ਕੋਟਕਪੂਰਾ, 14 ਅਗਸਤ : ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ 15 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ ਸਮਾਗਮ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਅੱਜ ਸਥਾਨਕ ਨਹਿਰੂ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਖੇ ਫੁੱਲ

ਡਰੈੱਸ ਰਿਹਰਸਲ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਵਧੀਕ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸ਼੍ਰੀ ਕੇਸ਼ਵ ਗੋਇਲ ਨੇ ਫੁੱਲ ਡਰੈੱਸ ਰਿਹਰਸਲ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਕੌਮੀ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਰਸਮ ਅਦਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰੇਡ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਮਾਰਚ ਪਾਸਟ ਤੋਂ ਸਲਾਮੀ ਵੀ ਲਈ। ਫੁੱਲ ਡਰੈੱਸ ਰਿਹਰਸਲ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ, ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਮਹਿਲਾ ਵਿੰਗ ਅਤੇ ਐਨ.ਸੀ.ਸੀ. ਦੀਆਂ ਟੁੱਕੜੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮਾਰਚ ਪਾਸਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਸਕੂਲੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੀ.ਟੀ. ਸ਼ੋਅ, ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫੀ, ਗਿੱਧਾ ਅਤੇ ਭੰਗੜੇ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਰਿਹਰਸਲ ਉਪਰੰਤ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਹੁਲ ਚਾਬਾ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ ਸਮਾਗਮ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਡਿਊਟੀ ਪੂਰੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਈ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਿਊਟੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦਿਵਸ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਪੁਖਤਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਸਾਫ਼-ਸਫ਼ਾਈ, ਟਰੈਫਿਕ ਵਿਵਸਥਾ, ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ, ਆਰਜ਼ੀ ਪਖਾਨਿਆਂ, ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿੱਚ ਡਸਟਬਿਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਪੁਖਤਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦਿਵਸ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਉਤਸ਼ਾਹ, ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨ-ਸ਼ੌਂਕਤ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਧੀਕ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਿਕਾਸ ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਦੀਪ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਫਰੀਦਕੋਟ ਪੁਨੀਤ ਸ਼ਰਮਾ, ਮਨਵਿੰਦਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਸ.ਪੀ.ਐਚ, ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਪਾਲ, ਸ. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ., ਨਵੀਨ ਕੁਮਾਰ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ., ਸ. ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ., ਨਾਇਬ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਸ਼ਵੀਰ ਗੋਇਲ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿੱਖਿਆ ਅਫ਼ਸਰ ਮੈਡਮ ਅੰਜਨਾ ਕੌਸਲ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਖੇਡ ਅਫ਼ਸਰ ਸ਼੍ਰੀ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੈਕਟਰੀ ਰੈਡ ਕਰਾਸ ਸ਼੍ਰੀ ਮਨਦੀਪ ਮੌਂਗਾ, ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੱਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਜਸਬੀਰ ਜੱਸੀ ਤੇ ਇਲਾਵਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਖੇ ਤੀਜ ਦੇ ਜਸ਼ਨਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸੇ ਅਤੇ ਔਰਤ-ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ

ਲੁਧਿਆਣਾ 14 ਅਗਸਤ : ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ (PAU) ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਭਲਾਈ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਵੱਲੋਂ 13 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਤੀਜ ਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਿਉਹਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰੰਗਾਂ, ਤਾਲਾਂ ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। PAU ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਭਲਾਈ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਡਾ. ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੂਰੀ ਦੀ ਯੋਗ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਆਯੋਜਿਤ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਅਧਿਆਪਕ, ਸਟਾਫ਼ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸੇ ਤੇ ਔਰਤ-ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਇਆ। ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਰਵਾਇਤੀ ਫੁਲਕਾਰੀ ਦੀ ਛਤਰੀ ਹੇਠ ਢੋਲ ਅਤੇ ਗਿੱਧੇ-ਬੋਲੀਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਅਤੇ PAU ਦੇ ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ. ਸਤਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗੋਸਲ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਤੀਜ ਸ਼ਰਧਾ, ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੀਵਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਸੇ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਜਸ਼ਨ

ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਮਿਲਵਰਤਣ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦੀ ਅਮੀਰੀ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੰਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੀਜ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਤਿਉਹਾਰ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਕੇ ਹੈ - ਇਹ ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਸੀ ਸਾਂਝ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਹੈ। ਡਾ. ਗੋਸਲ ਨੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤਬਦੀਲੀ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਸ਼ਕਤ ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਤੀਜ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਔਰਤ-ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਡਾ. ਗੋਸਲ ਦੇ ਪਿਆਰ ਭਰੇ ਸੰਬੋਧਨ ਨੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀਆਂ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਜਿੱਤ ਲਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ PAU ਇੱਕ ਹੋਰ ਘਰ ਵਾਂਗ ਹੈ।

ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਟਾਰਨੀ (ਕਾਨੂੰਨੀ) ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੀਲੂ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਵਧਾਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਗਰੂਰ ਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਟਾਰਨੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੀਲਮ ਪਾਠਕ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਤਬੀਰ ਕੌਰ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਲੱਖਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਪਸੰਦੀਦਾ ਅਤੇ ਉੱਘੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਾਕਾਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੀਲੂ ਸ਼ਰਮਾ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਸਨ। ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਥੰਮ੍ਹ ਦੱਸਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਿਲ ਨੂੰ ਛੂਹ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਭਾਵਪੂਰਤ ਭਾਸ਼ਣ ਨੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਮੰਤਰ-ਮੁਗਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਜਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਤੇ ਯਾਦਗਾਰੀ ਝਲਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਐਲਬਮਾਂ ਦੇ ਗੀਤਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਡਾਂਸ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਵੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮਨ ਮੋਹ ਲਿਆ।

ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਡਾ. ਰਿਸ਼ੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ ਡਾ. ਸਵਿਤਾ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਤੀਜ ਦੇ ਜਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ। ਤੀਜ ਦੇ ਜਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਉਤਸ਼ਾਹਜਨਕ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੀ ਦਿਲੋਂ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਡਾ. ਰਿਸ਼ੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਤੀਜ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਮੀਰ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਇੱਕ ਖੂਬਸੂਰਤ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜੀਵੰਤ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਅਤੇ ਮਨਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ।"

ਤੀਜ ਦੇ ਰੰਗਾਰੰਗ ਜਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ ਡਾ. ਸਵਿਤਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਕੇ ਕਿੰਨਾ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਔਰਤ-ਸ਼ਕਤੀ, ਭੈਣ-ਭਾਈਚਾਰੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਅਮੀਰ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, "ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਜਿਉਂਦਾ ਰੱਖ ਰਹੀ ਹੈ।"

ਤੀਜ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਡਾ. ਨਿਰਮਲ ਜੌੜਾ, ਸਾਬਕਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ (ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਭਲਾਈ) ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਡੀਨ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ - ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਕਿਰਨ ਬੈਂਸ (ਡੀਨ, ਕਾਲਜ ਆਫ਼ ਬੇਸਿਕ ਸਾਇੰਸਿਜ਼ ਐਂਡ ਹਿਊਮੈਨੀਟੀਜ਼ ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸਾਇੰਸ), ਡਾ. ਪਵਨੀਤ ਕਿੰਗਰਾ (ਡੀਨ, ਕਾਲਜ ਆਫ਼ ਐਗਰੀਕਲਚਰ), ਡਾ. ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ (ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਪਸਾਰ ਸਿੱਖਿਆ), ਡਾ. ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ (ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਪਸਾਰ ਸਿੱਖਿਆ), ਡਾ. ਯੋਗਿਤਾ ਸ਼ਰਮਾ (ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਅਨ), ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਅਤੇ ਫੈਕਲਟੀ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ - ਨੇ ਵੀ ਜਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਮੌਕਾ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਅਤੇ ਮਿਲਵਰਤਣ ਦਾ ਇੱਕ ਸੱਚਾ ਉਤਸਵ ਬਣ ਗਿਆ।

ਕੈਂਪਸ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਰੂਹ-ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਧੁਨਾਂ, ਢੋਲ ਦੀ ਜੋਸ਼ੀਲੀ ਤਾਲ ਅਤੇ ਗਿੱਧਾ, ਕਿੱਕਲੀ ਤੇ ਰਵਾਇਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਚਾਂ ਦੀਆਂ ਉਤਸ਼ਾਹ ਭਰਪੂਰ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਗੂੰਜ ਉੱਠਿਆ। ਰੰਗ-ਬਿਰੰਗੀ ਪੀਂਘ, ਮਹਿੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਸਟਾਲ, ਰਵਾਇਤੀ ਪਹਿਰਾਵੇ ਦੀ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਖੀਰ, ਮਾਲਪੁੜੇ ਤੇ ਪਕੌੜਿਆਂ ਵਰਗੇ ਤਿਉਹਾਰੀ ਪਕਵਾਨਾਂ ਨੇ ਜਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਆਕਰਸ਼ਣ "ਤੀਆਂ ਦੀ ਰਾਣੀ" ਮੁਕਾਬਲਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੀ.ਏ.ਯੂ. (PAU) ਦੀਆਂ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਦਾ, ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਰਵਾਇਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪਹਿਰਾਵੇ ਅਤੇ ਜੁੱਤੀ ਵਿੱਚ ਸਜੀਆਂ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ਸੱਗੀ-ਫੁੱਲ, ਟਿੱਕਾ, ਚੂੜੀਆਂ ਅਤੇ ਝਾਂਜਰਾਂ ਵਰਗੇ ਰਵਾਇਤੀ ਗਹਿਣੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀਆਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੜੀ ਅਦਾ ਨਾਲ ਰੌਪ 'ਤੇ ਚਾਲ ਪਾਈ।

ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਿਊਰੀ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਧੱਟ, ਡਾ. ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਵਿਰਕ ਅਤੇ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਕੌਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ; ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਉੱਘੀਆਂ ਵਿਦਵਾਨ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ, ਕਲਾ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਕਈ ਦਹਾਕੇ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪੇਂਡੂ ਜੀਵਨ, ਵਿਰਸੇ, ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਅਤੇ ਰਵਾਇਤੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਗਏ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੇਂਡੂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨਾਲ ਮੁੜ ਜੁੜਨ ਦਾ ਇੱਕ ਦਿਲਚਸਪ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਲਪ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਸੁਚਾਰੂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧ ਡਾ. ਰੁਪਿੰਦਰ ਤੂਰ (ਐਸੋਸੀਏਟ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ) ਅਤੇ ਸ. ਸਤਵੀਰ ਸਿੰਘ (ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਅਫਸਰ) ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸਪੀਕਰਜ਼ ਫੋਰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ. ਆਸ਼ੂ ਤੂਰ, ਡਾ. ਅਨੁਰੀਤ ਚੰਡੀ ਅਤੇ ਡਾ. ਦਿਵਿਆ ਉਤਰੇਜਾ ਨੇ ਬੜੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਨਿੱਘ ਨਾਲ ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਕੀਤਾ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜਿਊਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ-ਚਿੰਨ੍ਹ ਭੇਟ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਰਸਮੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਇੱਕ ਭਰਪੂਰ ਜਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਧੁਨ 'ਤੇ ਨੱਚਣਾ ਅਤੇ ਗਿੱਧਾ ਪਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਰੀਆਂ ਝਿਜਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਪੀ.ਏ.ਯੂ. (PAU) ਪਰਿਵਾਰ ਜਵਾਨੀ, ਦੇਸ਼ਤੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ।

ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਕ੍ਰਿਤ੍ਰਿਮ ਬੁੱਧੀਮਤਾ (Artificial Intelligence – AI) ਸਿੱਖਿਆ: ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖੀ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ

ਅੱਜ ਦਾ ਯੁੱਗ ਡਿਜ਼ਿਟਲ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦਾ ਯੁੱਗ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਦਭੁੱਤ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਕਨਾਲੋਜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਤ੍ਰਿਮ ਬੁੱਧੀਮਤਾ (Artificial Intelligence – AI) ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਹੈ। AI ਸਿਰਫ਼ ਕੰਪਿਊਟਰਾਂ ਨੂੰ ਸੋਚਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ, ਸਗੋਂ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਉਦਯੋਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਰਗੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਵੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ AI ਦਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ AI ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਾਧਨ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨੀ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਡਾਕਟਰ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਹੋਣਗੇ। ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਹੀ AI ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਸਕਣਗੇ।ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ AI ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਲਾਭ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੋਚ , ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ , ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਨਵੀਨਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। AI ਆਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਸਲ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।ਅਧਿਆਪਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ AI ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਕੌਸ਼ਲ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੌਸ਼ਲ ਗਣਿਤ, ਵਿਗਿਆਨ, ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ, ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਲਾ ਵਰਗੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ, ਗਣਿਤ ਵਿੱਚ ਡਾਟਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ, ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਕਾਰਜ, ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਾਈ ਮਾਡਲ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਡਾਟਾ ਆਧਾਰਿਤ ਅਧਿਐਨ AI ਨਾਲ ਹੋਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ।ਸਕੂਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ AI ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਧਿਆਪਨ-ਅਧਿਐਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵੀ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। AI ਆਧਾਰਿਤ ਸਾਧਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਗਤੀ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਕੁਝ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਮਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। AI ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਿੱਖਣ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ AI ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਹਾਇਕ ਹੈ। AI ਆਧਾਰਿਤ ਟੈਸਟ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਵਿੱਚ ਸਹੂਲਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਪਰੰਤੂ AI ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲਾਗੂਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਚੁਣੌਤੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ AI ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਯਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਾ ਸਕਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਲਈ ਨਿਯਮਿਤ ਤਰਬੀਅਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਚਲਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਦੂਜੀ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਡਿਜ਼ਿਟਲ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਹੈ। ਪੇਂਡੂ ਅਤੇ ਦੂਰ-ਦਰਾਜ਼ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਕਈ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਵੀ ਉੱਚ-ਗਤੀ ਇੰਟਰਨੈੱਟ, ਕੰਪਿਊਟਰ ਲੈਬਾਂ ਅਤੇ ਡਿਜ਼ਿਟਲ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ। AI ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।ਅਧਿਆਪਕ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ AI ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ AI ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਸਾਧਨ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਦਾ ਬਦਲ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਡਾਟਾ ਗੋਪਨੀਯਤਾ, ਸਾਈਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਡਿਜ਼ਿਟਲ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਅਤੇ AI ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਉਪਯੋਗ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ 2020 ਨੇ ਵੀ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਤਕਨਾਲੋਜੀ-ਅਧਾਰਿਤ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। AI ਸਿੱਖਿਆ ਇਸ ਨੀਤੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਕੂਲ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਹੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ AI ਦੀ ਸਮਝ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਨਵੀਨਤਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਥਿਤੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ AI ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਾ ਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ, ਸਗੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਏਗੀ। ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ, ਨੈਤਿਕ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾਦਾਇਕ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਮਸ਼ੀਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾ ਸਕਦੀ। AI ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਰੂਟੀਨ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਦੇ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸਰਵਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਉੱਤੇ ਵਧੇਰੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ AI ਸਿੱਖਿਆ ਅੱਜ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਇਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ, ਕੌਸ਼ਲ ਅਤੇ ਨਵੀਨਤਾ ਨਾਲ ਸਸ਼ਕਤ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਧਿਅਮ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ, ਡਿਜ਼ਿਟਲ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ AI ਸਿੱਖਿਆ ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਸਕੂਲ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਤਕਨਾਲੋਜੀਕਲ ਦੁਨੀਆ ਲਈ ਯੋਗ, ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਤੇ ਨਵੀਨਤਾਕਾਰੀ ਨਾਗਰਿਕ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਣਗੇ। AI ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕੇਵਲ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਸ਼ਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਜੋ ਗਿਆਨ, ਮੁੱਲਾਂ ਅਤੇ ਨਵੀਨਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ’ਤੇ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਸਕਣ।

ਕਿਤਾਬ “ਦਰਦਾਂ ਦਾ ਜ਼ਖੀਰਾ” ਵਿਚੋ ਲਈ ਗਈ ਇਕ ਕਵਿਤਾ :- ਮਹਿੰਗੀ

ਮਹਿੰਗੀ ਪਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਾਨੂੰ,
ਮਹਿੰਗੀ ਪਈ ਆਜ਼ਾਦੀ।
ਦਿੱਲੀ ਬੈਠੇ ਕੀ ਵੀ ਜਾਨਣ,
ਕਿਹਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਬਰਬਾਦੀ।
ਮਹਿੰਗੀ ਪਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਾਨੂੰ,
ਮਹਿੰਗੀ ਪਈ ਆਜ਼ਾਦੀ।

ਸਾਂਝੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ, ਸਾਂਝੇ ਪਿੰਡ,
ਸਾਡੀ ਸਾਂਝੀ ਲੰਬੜਦਾਰੀ ਸੀ।
ਸਾਂਝੇ ਖੂਹ, ਸਾਂਝੀਆਂ ਟਿੰਡਾਂ,
ਸਾਂਝੀ ਹੀ ਸਰਦਾਰੀ ਸੀ।
ਐਸੀ ਖਿੱਚੀ ਲੀਕ ਜ਼ਾਲਮਾਂ,
ਹਰ ਹੱਥ ਦੇ ਵਿਚ ਕਟਾਰੀ ਸੀ।
ਕੁਝ ਐਥੋਂ, ਕੁਝ ਉੱਥੋਂ ਆਈਆਂ,
ਹੇਲ ਲਾਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਨਾ ਭਾਰੀ ਸੀ।
ਲੁੱਟਾਂ ਖੋਹਾਂ ਇੰਜਤਾਂ ਰੁਲੀਆਂ,
ਹਰ ਪਾਸੇ ਚੜੀ ਖੁਮਾਰੀ ਸੀ।
ਪੱਤ ਧੀ ਦੀ ਨਾ ਹੋ ਜੇ ਮਿੱਟੀ,
ਮਾਂ ਧੀ ਆਪਣੀ ਵੀ ਸਾੜੀ ਸੀ।
ਹਾਕਮ ਲੋਕਾਂ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਏ,
ਸਾਥੋਂ ਗਈ ਰੋਟੀ ਨਾ ਖਾਧੀ।
ਮਹਿੰਗੀ ਪਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਾਨੂੰ,
ਮਹਿੰਗੀ ਪਈ ਆਜ਼ਾਦੀ।

ਜਾਨਾਂ ਬਚਾ ਕੇ ਨਿੱਕਲੇ ਰਾਤੀਂ,
ਕੁਝ ਰਾਹਾਂ ਵਿਚ ਗਏ ਲੁੱਟੇ ਸੀ।
ਸੱਜ ਵਿਆਹੀਆਂ ਕਈ ਮੁਟਿਆਰਾਂ,
ਗਾਨਿਆਂ ਸਣੇ ਹੀ ਚੂੜੇ ਟੁੱਟੇ ਸੀ।
ਗੱਭਰੂ ਪੁੱਤਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ,
ਖਾਂਦੇ ਚੌਂਕ ਚੁਹਾਰੇ ਕੁੱਤੇ ਸੀ।
ਕਿਸੇ ਰੱਜ ਜਵਾਨੀ ਮਾਣੀ ਨਾ,
ਜੇ ਤੁਰ ਗਏ ਜੇਬਨ ਰੁੱਤੇ ਸੀ।
ਵਾਂਗ ਕਾਫ਼ਰਾਂ ਕਰਦੇ ਹਮਲੇ,
ਬਣ ਬਣ ਕੇ ਝਰਮੁੱਟੇ ਸੀ।
ਲਾਹ ਕੇ ਗੱਡੇ ਉੱਤੇ ਵੱਢਿਆ,
ਪਈ ਮਾਰੇ ਚੀਕਾਂ ਭਾਬੀ।
ਮਹਿੰਗੀ ਪਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਾਨੂੰ,
ਮਹਿੰਗੀ ਪਈ ਆਜ਼ਾਦੀ।

ਅਸੀਂ ਵੱਸਦੇ ਉਜੜੇ ਇੱਕੋ ਹਾਲੀਂ,
ਖਾਧਾ ਟੁੱਕ ਕੋਲ ਨਾ ਬਾਣਾ।
ਹਰ ਪਾਸੇ ਚੀਕਾਂ ਦਰਦ ਦੀਆਂ,
ਪਿਆ ਇਹ ਕੀ ਸੰਤਾਪ ਹਿੰਡਾਣਾ।
ਛੱਡ ਕੇ ਆਏ ਨਾ ਖਬਰਾਂ ਮਿਲੀਆਂ,
ਸਾਥੋਂ ਦੂਰ ਹੋਇਆ ਨਨਕਾਣਾ।
ਬਾਬਾ ਤੇਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਉੱਤੇ,
ਇਹ ਕੀ ਕੀ ਵਰਤਿਆ ਭਾਣਾ।
ਬੁਰਜੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਦਿੱਸਣ ਬਾਕੀ,
ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਆਣਾ ਜਾਣਾ।
ਉਸ ਪਾਰ ਪਈ ਮਾਰੇ ਹਾਕਾ,
ਮੇਰੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਗੁਲਾਬੀ।
ਮਹਿੰਗੀ ਪਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਾਨੂੰ,
ਮਹਿੰਗੀ ਪਈ ਆਜ਼ਾਦੀ।

ਪਨਾਹੀਆਂ ਦੀ ਪੱਤੀ ਦਾ ਦਰਦਨਾਮਾ

12 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਮੈਂ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਪਿਆਰੇ ਮਿੱਤਰ ਤੇ ਉੱਘੇ ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਡਾ. ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ ਦੀ ਲੰਮੀ ਕਵਿਤਾ “ਵੰਡਨਾਮਾ” ਦੇ ਗੁਰਮੁਖੀ, ਦੇਵਨਾਗਰੀ,ਸ਼ਾਹਮੁਖੀ ਤੇ ਰੋਮਨ ਲਿੱਪੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਸਰੂਪ ਦਾ ਲੋਕ ਅਰਪਨ ਸਮਾਗਮ ਸੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਪੋਰਟਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ. ਪੁਸ਼ਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਯੂਨੀਸਟਾਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਰੀਸ਼ ਜੈਨ, ਦਲਜੀਤ ਸ਼ਾਹੀ, ਗੁਰਭੇਜ ਸਿੰਘ ਗੋਰਾਇਆ, ਮੈਗਜ਼ੀਨ “ਹੁਣ” ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸੁਸ਼ੀਲ ਦੋਸਾਂਝ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਰਸ਼ਨ ਬੁੱਟਰ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡਾ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ, ਡਾ. ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੰਪਾਦਕ “ਜਾਗੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ” ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਇੱਕ ਗੱਲ ਉੱਭਰੀ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਦੀ ਪੀੜ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਹਾਣ ਦੇ ਵਰਕੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਤੇ ਚਿੰਤਨ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਦੇ ਵੱਡੇ ਦੁਖਾਂਤ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤੀ ਮਾਰਮਿਕ ਕਵਿਤਾ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀ ਗਈ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਸੀਮਤ ਗਿਆਨ ਜਾਂ ਸਹੀ ਟੈਕਸਟ ਤੀਕ ਸਹੀ ਪਹੁੰਚ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਅਕਸਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਪੂਰਬਲੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਕਾ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮੌਸਮ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। “ਅੱਜ ਆਖਾਂ ਵਾਰਸ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ” ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪਰ ਪਾਪੂਲਰ ਕਵਿਤਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਹਰ ਵਾਰ ਇਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਲੈ ਦੇ ਕੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੁਝ ਕੁ ਵੱਡੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਹਨ, ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ, ਸਟੇਜੀ ਕਵੀ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਕੁੰਦਨ, ਉਸਤਾਦ ਦਾਮਾਨ ਤੇ ਅਹਿਮਦ ਰਾਹੀ ਦੇ ਕਲਾਮ ਤੋਂ ਸੰਤਾਲੀ ਦੇ ਦੁਖਾਂਤ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸ਼ੋਅ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਕਿੰਨੇ ਲੋਕ ਨੇ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਅਮਰਜੀਤ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰੀ ਜੀ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਅਹਿਮਦ ਰਾਹੀ ਜੀ ਦਾ ਇਹ ਗੀਤ ਸੁਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਦੇ 1947 ਵੇਲੇ ਹੋਏ ਉਜਾੜੇ ਦੀ ਦਰਦਨਾਕ ਦਾਸਤਾਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸ੍ਰ. ਕਵੀ ਅਹਿਮਦ ਰਾਹੀ ਦਾ ਦਰਦੀਲਾ ਗੀਤ ਪੜ੍ਹੋ।

ਚੁੰਨੀ ਮੇਰੀ ਲੀਰਾਂ ਕਤੀਰਾਂ ਭੈਣਾਂ ਦਿਓ ਵੀਰੋ!
ਵੇ ਮੇਰੀ ਚੁੰਨੀ ਲੀਰਾਂ ਕਤੀਰਾਂ

ਬੁਝੀਆਂ ਖਿੱਤੀਆਂ ਡੁੱਬ ਗਏ ਤਾਰੇ
ਰਾਤ ਹਨੇਰੀ ਖਿੱਲੀਆਂ ਮਾਰੇ
ਸਹਿਕ ਰਹੀਆਂ ਤਕਦੀਰਾਂ,
ਭੈਣਾਂ ਦਿਓ ਵੀਰੋ!
ਵੇ ਮੇਰੀ ਚੁੰਨੀ ਲੀਰਾਂ ਕਤੀਰਾਂ

ਟੁੱਟੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਬੰਨੇ
ਇਥੇ ਸਾਰੇ ਹੋ ਗਏ ਅੰਨ੍ਹੇ
ਭੈਣਾਂ ਲੁੱਟੀਆਂ ਵੀਰਾਂ,
ਭੈਣਾਂ ਦਿਓ ਵੀਰੋ!
ਵੇ ਮੇਰੀ ਚੁੰਨੀ ਲੀਰਾਂ ਕਤੀਰਾਂ

ਲੇਖਾਂ ਉਤੇ ਸ਼ਾਹੀਆਂ ਡੁਲੀਆਂ
ਸੇਜੋਂ ਡਿੱਗ ਕੇ ਪੈਰੀਂ ਰੁਲੀਆਂ
ਸੱਸੀਆਂ, ਸੋਹਣੀਆਂ, ਹੀਰਾਂ,
ਭੈਣਾਂ ਦਿਓ ਵੀਰੋ!
ਵੇ ਮੇਰੀ ਚੁੰਨੀ ਲੀਰਾਂ ਕਤੀਰਾਂ

ਭੈਣ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪਈ ਕੁਰਲਾਵੇ
ਖੁੰਝਿਆ ਵੇਲਾ ਹੱਥ ਨਾ ਆਵੇ
ਕਰ ਲਉ ਕੁਝ ਤਦਬੀਰਾਂ,
ਭੈਣਾਂ ਦਿਓ ਵੀਰੋ!
ਵੇ ਮੇਰੀ ਚੁੰਨੀ ਲੀਰਾਂ ਕਤੀਰਾਂ

ਬਾਬਲ ਦੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਦੇ ਚਾਨਣ,
ਅੰਮੀਂ ਦੇ ਅਰਮਾਨ
ਮੌਤ ਦੀ ਘੋੜੀ ਚੜ੍ਹੇ
ਅੱਜ ਵੀਰਾਂ ਦੀ ਭੈਣ ਨਿਮਾਣੀ,
ਕਿਸਦੀ ਵਾਗ ਫੜੇ
ਭੈਣਾਂ ਦਿਉ ਵੀਰੋ।
ਵੇ ਮੇਰੀ ਚੁੰਨੀ ਲੀਰਾਂ ਕਤੀਰਾਂ।

ਡਾ. ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਇਹ ਗੀਤ ਚੇਤੇ ਆਇਆ। ਪਟਿਆਲੇ ਬੈਠਿਆਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਵਿ ਦਾ ਭਾਵੇਂ ਅਮਰਜੀਤ ਚੰਦਨ ਜੀ ਨੇ ਸੰਪਾਦਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਹੋਰ ਵੱਡ ਆਕਾਰੀ ਯਤਨ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਲੋੜ ਹੈ। ਹੋਰ ਕੋਈ ਕਰੇ ਨਾ ਕਰੇ, ਮੈਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਜੇ ਹਾਲਾਤ ਸਾਜ਼ਗਾਰ ਰਹੇ ਤਾਂ 15 ਅਗਸਤ 2027 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰੀ ਮੈਂ ਨਿਭਾਵਾਂਗਾ। ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਦੇਧਰ ਆ ਕੇ ਪਨਾਹੀਆਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੋਣ ਨਾਤੇ ਇਹ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਫਰਜ਼ ਵੀ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਨਾਮਕਰਨ ਅੱਜ 14ਅਗਸਤ ਸਵੇਰਸਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਨਾਮ ਹੋਵੇਗਾ “ਪਨਾਹੀਆਂ ਦੀ ਪੱਤੀ”

ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨ ਹੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨ

ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਕਿ
ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨ ਹੈ
ਜਿਧਰ ਦੇਖੇ ਹਰ ਤਰਫ਼
ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨ ਹੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨ ਫੈਲਿਆ ਹੈ
ਕਿਤੇ ਪੌਣ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨ ਹੈ
ਕਿਤੇ ਗੰਧਲੀ ਗੈਸ ਤੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਧੂੰਏਂ ਦਾ
ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨ ਹੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨ ਹੈ
ਕਿਤੇ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸ਼ੋਰ ਦਾ
ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨ ਫੈਲਿਆ ਹੈ
ਗੱਲ ਕੀ ਹਰ ਜਗਹ
ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨ ਹੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨ ਹੈ
ਜਿਸਨੇ ਚੌਗਿਰਦੇ ਨੂੰ ਗੰਧਲਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ।
ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਕਿ
ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚ
ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨ ਦਾ ਨਾਮੋ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ
ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਮਾਹੌਲ ਹੈ ਹਰ ਪਾਸੇ
ਇੱਥੇ ਆ , ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰਦੇ
ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇੱਥੇ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਵੀ
ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨ ਫ਼ੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ
ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਬੇਸ਼ਕ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨ ਕਿਤੇ
ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ
ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਨਾ ਕਿ
ਵਾਹ ਪਿਆ ਜਾਣੀਏ ਜਾਂ
ਰਾਹ ਪਿਆ ਜਾਣੀਏ
ਬੇਸ਼ਕ ਚੌਗਿਰਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਦਿਖਦਾ
ਪਰ ਗਹੁ ਨਾਲ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ
ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ
ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨ ਹੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ
ਕਿਸੇ ਅੰਦਰ ਰੁਤਬੇ ਦਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨ
ਕਿਸੇ ਅੰਦਰ ਪੈਸੇ ਦਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨ
ਕਿਸੇ ਅੰਦਰ ਈਰਖਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨ

ਕਿਸੇ ਅੰਦਰ ਵੱਡਾ ਲੇਖਕ ਹੋਣ ਦਾ
ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਿਆਰ ਦੀ ਜਗਹ
ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨਤਾ ਨੇ ਲਈ ਹੋਈ ਹੈ
ਇਨਸਾਨ ਕੌਲ ਕਰਾਰ ਨਿਭਾਉਣਾ ਵੀ
ਭੁੱਲ ਗਏ ਨੇ
ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਮਾਣ ਸਤਿਕਾਰ ਤਾਂ ਕੀ ਦੇਣਾ
ਹਰ ਕੋਈ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ
ਨੀਚਾ ਦਿਖਾਉਣ ਤੇ ਲੱਗਾ ਹੈ
ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਇਨਸਾਨਾਂ
ਦੇ ਅੰਦਰ ਐਨਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨ ਕਿਉਂ ਹੈ
ਚਿੰਤਾ ਵਿਚ ਗ਼ਰਕ ਹੁੰਦੀ
ਜਾ ਰਹੀ ਹਾਂ ਇਹ ਸੋਚ ਸੋਚ ਕੇ
ਕਿ ਬਾਹਰਲੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕਿਸੇ
ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰਾਂ ਕੰਟਰੋਲ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ
ਪਰ ਇਨਸਾਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਫ਼ੈਲੇ
ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰਾਂ
ਕੰਟਰੋਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ
ਸੋਚਦੀ ਕਿਸ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਤੇਲ
ਲੈ ਜੋਤ ਜਗਾਵਾਂ ਕਿ ਇਨਸਾਨਾਂ ਦੇ
ਅੰਦਰ ਫ਼ੈਲੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨਤਾ ਨੂੰ
ਮੈਂ ਦੂਰ ਕਰ ਸਕਾਂ
ਆਓ ਮਿਲ ਕੇ ਸਾਰੇ ਇਨਸਾਨਾਂ ਦੇ
ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਪਸਰੇ ਹਨੇਰ ਨੂੰ
ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੀਏ
ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਫ਼ੈਲੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨਤਾ ਤੇ
ਇਸ ਤਰਾਂ ਕੁਝ ਕੰਟਰੋਲ ਹੋ ਸਕੇ

